

বিদ্যাসাগর বিশ্ববিদ্যালয় VIDYASAGAR UNIVERSITY

Question Paper

B.A. Honours Examinations 2020

(Under CBCS Pattern)
Semester - V

Subject: SANSKRIT

Paper : DSE 1-T

Full Marks: 60
Time: 3 Hours

Candiates are required to give their answer in their own words as far as practicable.

The figures in the margin indicate full marks.

Indian System of Logic and Debate

यदेच्छं त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः।

 $20 \times 3 = 60$

- 1. वादविचारस्य स्वरूपमुपवर्णनीयम्।
- 2. वितण्डायाः प्रयोजनमुल्लिख्य तस्या वैशिष्ट्यान्यालोचनीयानि।
- 3. परार्थानुमानेऽवयवाः कति भवन्ति ? स्वोदाहरणं लिख्यताम्।
- 4. अन्वयव्यतिरेक्यनुमानं सोदाहरणं प्रतिपादनीयम्।
- 5. कस्यां कथायां निग्रहस्थानस्य प्रयोगः क्रियते? समासत उत्तरं दीयताम्।
- 6. जल्पवितण्डयोरुपयोगो यथायथं प्रतिपाद्यताम्।

বঙ্গানুবাদ

নীচের প্রশ্নগুলির মধ্যে যে কোনো তিনটি প্রশ্নের উত্তর দাও :

 $20 \times 3 = 60$

- 1. বাদবিচারের স্বরূপ বর্ণনা কর।
- 2. বিতণ্ডার স্বরূপ উল্লেখ করে তার বৈশিষ্ট্যগুলি আলোচনা কর।
- 3. পরার্থানুমানে অবয়ব কটি? সোদাহরণ লেখ।
- 4. অন্বয়ব্যতিরেকি অনুমান উদাহরণসহ প্রতিপাদন কর।
- 5. কোন কথাতে নিগ্রহস্থানের প্রয়োগ করা হয়? সংক্ষেপে উত্তর দাও।
- 6. জল্প ও বিতন্ডার উপযোগিতা যথাযথ প্রতিপাদন কর।

Arts of Balanced Living

1. प्रश्नत्रयाणामुन्तरं देयम्।

 $20 \times 3 = 60$

- (क) चातुर्वण्यं मया सृष्टं गुणकर्मविभागशः—श्रीमद्भगवद्गीतायाः कस्मिन् अध्याये वचनमिदमुपलभ्यते ? अत्र को वक्ता ? श्रीमद्भगवद्गीतानुसारेण वर्णव्यवस्था पर्यालोचनीया।
- (ख) निष्कामकर्मयोगः को भवति ? श्रीमद्भगवद्गीतानुसारं चिरत्राभिवर्धने कर्मयोगस्य भूमिका व्याख्येया।
- (ग) आत्मज्ञानलाभोपायत्रयाणां गुरुत्वमालोच्यताम्।
- (घ) योगसूत्रानुसारं विविधचित्तवृत्तयः व्याख्यायन्ताम्।
- (ङ) टीका कार्या—चित्तभूमिः, अष्टाङ्गयोगः
- (च) श्लोकयोः तात्पर्यं लिख्यताम्—
 - (i) श्रेयो हि ज्ञानमभ्यासात् ज्ञानाद्ध्यानं विशिष्यते। ध्यानात् कर्मफलत्यागस्त्यागाच्छान्तिरनन्तरम्।।
 - (ii) कर्मेन्द्रियाणि संयम्य य आस्ते मनसा स्मरन्। इन्द्रियाणि विमूढात्मा मिथ्याचारः स उच्यते।।

বঙ্গানুবাদ

1. নীচের প্রশ্নগুলির মধ্যে যে কোনো *তিনটি* প্রশ্নের উত্তর দাও :

 $20 \times 3 = 60$

- (ক) 'চাতুর্বণ্যং ময়া সৃষ্টং গুণকর্মবিভাগশঃ'—শ্রীমদ্ভগবদ্গীতার কোন্ অধ্যায়ে বচনটি পাওয়া যায় ? এখানে বক্তা কে? শ্রীমদ্ভগবদ্গীতানুসারে বর্ণব্যবস্থা পর্যালোচনা কর।
- (খ) নিষ্কামকর্মযোগ কি? শ্রীমদ্ভগবদ্গীতানুসারে চরিশ্রাভিবর্ধনে কর্মযোগের ভূমিকা ব্যাখ্যা কর।
- (গ) আত্মজ্ঞানলাভের তিনটি উপায়ের গুরুত্ব আলোচনা কর।
- (ঘ) যোগসূত্রানুসারে বিবিধ চিত্তবৃত্তি ব্যাখ্যা কর।
- (ঙ) টীকা লেখ ঃ চিত্তভূমিঃ, অস্তাঙ্গযোগঃ।
- (চ) শ্লোক দুটির তাৎপর্য লেখ ঃ